

Β.Βεσκούκης

Προσόντα και θέσεις επαγγελματιών πληροφορικής

Μια απόπειρα διευκρινήσεων στο "είσαι ό,τι δηλώσεις" στην πληροφορική

Σε ένα περιβάλλον που "είσαι ό,τι δηλώσεις", η ταξινόμηση των προσόντων και η τοποθέτηση των επαγγελματιών πληροφορικής σχετικά με αυτά, σε συσχέτιση με τους φορείς που παρέχουν εκπαίδευση στο αντικείμενο, δεν είναι εύκολη υπόθεση. Η έλλειψη κοινά αντιληπτών ορισμών και η απόπειρα διαφοροποίησης με βάση λεπτές διαφορές σε τίτλους δεν επιτρέπουν την αντιμετώπιση του θέματος με βάση το γνωστικό αντικείμενο και όχι τα συμφέροντα των εμπλεκόμενων. Σε αυτό το κάθε άλλο παρά καλό κλίμα, επιχειρούμε μια αναφορά στην συσχέτιση εκπαιδευτικής βαθμίδας και ιδρυμάτων από τη μία, με το παρεχόμενο εκπαιδευτικό αντικείμενο και την απόκτηση προσόντων για κάλυψη εργασιακών σχέσεων από την άλλη. Όπως είναι αντιληπτό, δεν είναι δυνατό να γίνει αναφορά στα επιμέρους αντικείμενα και εξειδικεύσεις της γνωστικής περιοχής πληροφορικής-τηλεπικοινωνιών και στη συζήτηση που ακολουθεί το "αντικείμενο" ορίζεται ακριβέστερα ως επίπεδο παρεχομένων γνώσεων και δεξιοτήτων.

Η ρευστότητα στα εκπαιδευτικά πράγματα δε μπορεί παρά να εκφράζεται και στην περιοχή της πληροφορικής. Επιλέξαμε να ιεραρχήσουμε τα επίπεδα σε αύξουσα τάξη όπως φαίνεται στον πίνακα 1. Ενστάσεις είναι δυνατό να εκφραστούν κυρίως από φορείς που θεωρούν ότι θίγονται από την αναφορά τους στη συγκεκριμένη θέση. Ειδικά για τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης τα οποία είναι μια από τις μορφές του θεσμού της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης στη χώρα μας, θα πρέπει να αναφερθεί ότι κατά περίπτωση παρέχουν και ανωτέρου επιπέδου γνώσεις από αυτές του μετα-δευτεροβάθμιου επιπέδου όπου αναφέρονται. Το "κατά περίπτωση" σημαίνει ότι μπορεί να υλοποιούν εκπαιδευτικά προγράμματα τα οποία απευθύνονται ίσως και σε αποφοίτους ανώτατης εκπαίδευσης ως επιπλέον σεμιναρική κατάρτιση.

Επίσης, η οποιαδήποτε ταξινόμηση δεν αποτελεί ασφαλώς και στρατιωτικό νόμο για τους ίδιους τους λήπτες της εκπαίδευσης. Με αυτή την έννοια, αν κάποιος απόφοιτος πανεπιστημίου επιθυμεί να παρακολουθήσει ένα τμήμα ΚΕΚ ή να πάρει μια επαγγελματική πιστοποίηση, αυτό δε σημαίνει ότι το πανεπιστημιακό του πτυχίο είναι μικρότερης αξίας. Πρόκειται για προσωπική επιλογή, η οποία δε χαρακτηρίζει θεσμούς και συστήματα. Ένα άλλο σημείο είναι η εξέταση των όποιων παρατηρήσεων με βάση την προέλευσή τους. Το ότι η αγορά αρκείται στο να τοποθετεί σε οποιαδήποτε θέση όποιον τη συμφέρει, αυτό δε σημαίνει ότι αυτός ο "όποιος" είναι και κατάλληλος για τη θέση αυτή. Τρανταχτή απόδειξη η καθυστέρηση της ελληνικής βιομηχανίας λογισμικού να παρουσιάσει προϊόντα για περιβάλλον Windows. Τα τότε στελέχη δεν είχαν την υποδομή να αποκτήσουν εγκαίρως τις γνώσεις για το νέο (τότε) περιβάλλον, ακόμα και αν οι επιχειρηματίες πίστευαν ότι "ο απόφοιτος της γνωστής σχολής κάνει τη δουλειά" και δε χρειάζονται πτυχιούχοι με μεγάλες οικονομικές απαιτήσεις. Σε ένα βαθμό τα φαινόμενα αυτά έχουν εκλείψει, σε έναν άλλο, όμως, συνεχίζονται - ας όψονται οι απανταχού αρμόδιοι για την κατοχύρωση επαγγελματικών δικαιωμάτων.

Στην ουσία τώρα, στον πίνακα 1 φαίνεται μια ταξινόμηση εκπαίδευσης, παρεχόμενου αντικειμένου και εργασιακών προσόντων. Από μια φιλοσοφική θέση, η άμεση συσχέτιση της Παιδείας με την επαγγελματική τοποθέτηση δεν είναι σωστή. Η γνώμη αυτή μας βρίσκει εν

πολλούς σύμφωνους, ωστόσο για κάθε πρακτικό σκοπό και με αποδεκτή την ύπαρξη εξαιρέσεων, ο πίνακας 1 προσεγγίζει ικανοποιητικά τη στατιστική αλήθεια.

Στο πρώτο επίπεδο διακρίνουμε τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όπου με τις πλείστες όσες αδυναμίες επιχειρείται η παροχή βασικών γνώσεων πληροφορικής. Τα παρεχόμενα προσόντα δεν αρκούν για αυτοτελή καριέρα στο χώρο, δεν είναι εξάλλου αυτός ο σκοπός της βαθμίδας αυτής. Ειδικές γνώσεις παρέχονται σε επόμενη βαθμίδα, αυτή που στη χώρα μας εξακολουθεί να αναζητά όνομα και προς το παρόν αναφέρεται ως "μετα-δευτεροβάθμια". Στη βαθμίδα αυτή κατατάσσεται κατά την άποψή μας και η πιστοποίηση από εταιρίες, όσο και αν αυτό δεν είναι αρεστό σε αυτούς που έχουν συμφέρον. Το βασικό χαρακτηριστικό των παρεχομένων γνώσεων είναι ότι αυτές αφορούν συγκεκριμένα προϊόντα και όχι ευρύτερα οικογένειες τεχνολογιών και θεμελιώδεις θεωρητικές γνώσεις.

Τέτοιες γνώσεις παρέχονται στα επόμενα επίπεδα, όπου το εκάστοτε προϊόν και η κάθε συγκεκριμένη τεχνολογία ανάπτυξης εμφανίζονται σαν εκδοχές (συγκεκριμένες υλοποιήσεις) μιας θεωρητικής γνώσης, η προσέγγιση στην οποία είναι πληρέστερη και βαθύτερη όσο υψηλότερο είναι το επίπεδο της εκπαίδευσης. Από καθαρά ωφελμιστική άποψη, η γνώση του προϊόντος είναι εξαργυρώσιμη σε εργασία και όχι η γνώση λ.χ. των μαθηματικών ή της φυσικής που οδήγησαν στην ανάπτυξή του. Αληθές, μόνο στο βαθμό που ο προσανατολισμός είναι η μεταπρατική χρήση τεχνολογιών και προϊόντων και όχι η ανάπτυξη νέων. Όπως έχουμε με κάθε ευκαιρία εκφράσει, δεν υπάρχει κανένα άλλοθι και καμία αδυναμία της χώρας να μπει στο χορό της ανάπτυξης τεχνολογιών πληροφορικής και για το σκοπό αυτό δεν αρκεί να είμαστε "πιστοποιημένοι" προγραμματιστές της τάδε γλώσσας της τάδε εταιρίας.

Βαθμίδα	Ιδρύματα-φορείς	Αντικείμενο	Προσόντα-θέσεις
Δευτεροβάθμια	Γυμνάσια, Λύκεια όλων των τύπων	Εισαγωγή στην πληροφορική, βασικές έννοιες προγραμματισμού, βασικά στοιχεία αυτοματισμού γραφείου	Κάλυψη ελάχιστων αναγκών θέσεων εργασίας γραφείου ή βοηθητικών θέσεων σε εταιρίες πληροφορικής.
Μετα-δευτεροβάθμια	ΙΕΚ, ΚΕΚ, ΚΕΣ, ανεξάρτητα ιδιωτικά τμήματα, πιστοποιήσεις από εταιρίες	Χρήση ειδικών εφαρμογών λογισμικού. Ανάπτυξη εφαρμογών πάνω σε συγκεκριμένες τεχνολογίες και προϊόντα	Κάλυψη αναγκών χρήσης λογισμικού όπου απαιτούνται ειδικές γνώσεις. Κάλυψη θέσεων εργασίας προγραμματιστών σε ανάπτυξη εφαρμογών με συγκεκριμένα προϊόντα και εργαλεία.
Ανώτερη	Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα	Γενική προσέγγιση θεμάτων πληροφορικής με έμφαση στην υλοποίηση σχετικών εφαρμογών	Κάλυψη θέσεων εργασίας με αντικείμενα την υλοποίηση ολοκληρωμένων εφαρμογών υλικού και λογισμικού, επικοινωνιών, κ.ά.
Ανώτατη	Πανεπιστήμια, Πολυτεχνεία, Ερευνητικά ιδρύματα	Θεωρητική προσέγγιση θεμάτων πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών, με έμφαση στη σχεδίαση και την πιστοποίηση εφαρμογών.	Κάλυψη θέσεων εργασίας με αντικείμενα τη διοίκηση, σχεδίαση, επίβλεψη, πιστοποίηση και υλοποίηση ολοκληρωμένων εφαρμογών πληροφορικής, επικοινωνιών, κλπ.
Μεταπτυχιακή ειδίκευση		Εμβάθυνση σε συγκεκριμένα ζητήματα της πληροφορικής με στόχο τη σχεδίαση και υλοποίηση σχετικών εφαρμογών	Επιπλέον του προηγούμενου: σχεδίαση και υλοποίηση εφαρμογών, προϊόντων, υπηρεσιών κλπ σχετικών με τη συγκεκριμένη ειδίκευση.
Διδακτορικές σπουδές		Σφαιρική προσέγγιση της επιστήμης της πληροφορικής με εμβάθυνση σε ιδιαίτερες γνωστικές περιοχές με σκοπό την σχεδίαση, διενέργεια και επίβλεψη διαδικασιών παραγωγής νέας γνώσης.	Επιπλέον των προηγούμενων: σχεδίαση και υλοποίηση έρευνας και ανάπτυξης νέας γνώσης, προϊόντων, μεθοδολογιών ανάπτυξης κλπ. Αναπαραγωγή και εξέλιξη του ακαδημαϊκού συστήματος.

Τέλος, αυτονόητο είναι ότι η κάλυψη των προσόντων που αναφέρονται στη δεξιά στήλη του πίνακα 1, είναι αθροιστική προς τα κάτω, δηλαδή λ.χ. κάποιος απόφοιτος πανεπιστημίου ασφαλώς και μπορεί να εκτελέσει βοηθητική εργασία σε εταιρία πληροφορικής. Τώρα, οι συνθήκες με τις οποίες γίνεται αυτό στην πράξη είναι θέμα πολύ γενικότερο που ξεπερνά την παρούσα αναφορά. Η ζωή είναι αδυσώπητη και το να κρίνει κανείς είναι ευκολότερο από το να επιβιώνει, ορισμένες φορές. Στην πληροφορική στη χώρα μας, προς το παρόν, το πεπόνι και το μαχαίρι ανήκουν ως επί το πλείστον σε παντοπώλες και ομίλους με σκοπό το κέρδος που προέρχεται από εμπόριο και "απορρόφηση" και όχι από ανάπτυξη. Το αν η παιδεία θα καταφέρει να ανατρέψει την κατάσταση, θα φανεί αργά ή γρήγορα.

Δημοσιεύτηκε στο OPEN Newsletter

τον Φεβρουάριο του 1999